

L'educació primerenca de la criatura afectada pels trastorns del llenguatge i l'audició

Curs 2018-19

Dades generals de l'assignatura

6 ECTS
4t curs /1er semestre/ optativa

Verónica Moreno González

vmoreno@umanresa.cat

Llicenciada en Psicologia. Especialista en Psicologia Clínica
Psicòloga CDIAP Parc Taulí.

Descripció general de l'assignatura

L'objectiu de l'assignatura es donar a conèixer de forma teòrica i pràctica el treball de prevenció, detecció, diagnòstic i intervenció terapèutica que es porta a terme en un Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) en nens de 0-6 anys que pateixen trastorns en el desenvolupament o presenten risc de patir-los.

Competències

G3. Interactuar amb d'altres persones amb empatia, demostrant habilitats en les relacions interpersonals.

CB2. Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i tinguin les competències que solen demostrar-se mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.

CB3 - Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social , científica o ètica.

T2. Projectar els valors de l'emprenedoria i la innovació en l'exercici de la trajectòria personal acadèmica i professional, a través del contacte amb diferents realitats de la pràctica i la motivació envers el desenvolupament professional.

T3. Interactuar en contextos globals i internacionals, identificant necessitats i noves realitats que permetin transferir el coneixement cap a àmbits de desenvolupament professional actuals o emergents, amb capacitat d'adaptació i autodirecció en els processos tant professionals com de recerca.

E5. Dissenyar i portar a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, tenint en compte les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.

E6 - Seleccionar, implementar i facilitar l'aprenentatge de sistemes de comunicació augmentatius així com el disseny i ús de pròtesis i ajudes tècniques necessàries adaptats a les condicions físiques , psicològiques i socials dels seus pacients.

E7. Assessorar famílies i l'entorn social dels usuaris, per afavorir-ne la participació i la col·laboració en el tractament logopèdic.

E8. Ser capaç de treballar en els entorns escolar, assistencial, sanitari, sociosanitari, així com en equips uniprofessionals i multiprofessionals. Assessorar en l'elaboració i l'execució de polítiques d'atenció, i l'educació sobre temes relacionats amb la prevenció i l'assistència logopèdiques.

E10. Conèixer els límits de la professió i les seves competències sabent identificar quan és necessari un tractament interdisciplinari o la derivació a un altre professional.

E11. Explicar i argumentar el tractament seleccionat.

E12. Conèixer, dissenyar i aplicar programes preventius relacionats amb la logopèdia, i fomentar les habilitats comunicatives en la població.

E16. Conèixer i valorar de forma crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en Logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

E17. Ser capaç d'establir una comunicació clara i eficient amb el pacient, els seus familiars i la resta de professionals que intervenen en la seva atenció, adaptant-se a les característiques sociolingüístiques i culturals de l'interlocutor.

E18 - Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic , seguiment, finalització i derivació.

E19. Presentar una adequada producció de la parla, estructuració del llenguatge i qualitat de la veu.

E22. Incorporar els principis ètics i legals de la professió a la pràctica, integrant els aspectes socials i comunitaris en la presa de decisions.

E23. Ser capaç d'exercir la professió, respectant l'autonomia del pacient, els seus determinants genètics, demogràfics, culturals i econòmics, aplicant els principis de justícia social i comprenent les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.

Resultats d'aprenentatge

1. Dissenya projectes d'intervenció logopèdica , seleccionant el model, els objectius, les tècniques i recursos adequats per a la intervenció logopèdica atenent als condicionants de cada un dels àmbits d'intervenció : educatiu , social i sanitari.

2. Redacta informes d'intervenció amb la correcció formal pertinent adequant la informació necessària quan va dirigit a la pròpia família com a altres professionals implicats en el cas (foniatres , otorrinos , mestres , pediatres , etc.) .

3. Especifica de forma àmplia un conjunt de consells pràctics per incitar la participació de la família en el tractament logopèdic.

4. Selecciona, valora i pren decisions en l'elecció d'un sistema de comunicació alternatiu, tenint present la seva forma d'accés, les ajudes tècniques requerides i altres instruments o aplicacions a partir de casos pràctics.

5. Dissenya un pla d'intervenció logopèdica per a l'estimulació primerenca de la comunicació, el llenguatge, la parla i les funcions orofacials en col·laboració amb les aportacions d'altres professionals implicats en cada cas.

6. Infereix les alteracions logopèdiques secundàries a altres alteracions, així com a l'estatus cultural i socioeconòmic del pacient.

7. Mostra habilitats per tractar pacients amb trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals i identifica les situacions que requereixen la derivació a altres professionals.

8. Argumenta sobre la importància i la influència de l'entorn social en la millora del tractament logopèdic de diferents casos pràctics.

9. Analitza les capacitats personals i professionals pròpies en relació a diferents àmbits de la pràctica professional

10. Analitza coneixements propis de l'àmbit i la seva contextualització en entorns nacionals i internacionals.

11. Aplica els seus coneixements, la comprensió d'aquests i les seves capacitats de resolució de problemes en àmbits laborals complexos o professionals i especialitzats que requereixen l'ús d'idees creatives i innovadores.

12. Recopila i interpreta dades i informacions sobre les que fonamentar les seves conclusions incloent-hi, quan calgui i pertinent, la reflexions sobre assumptes d'índole social, científica o ètica en l'àmbit de la logopèdia

Competències

CE2. Demostrar que compren els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, la audició, i les funcions orals no verbals.

Resultats d'aprenentatge:

CE2.20. Analitzar els sistemes humans de comunicació com a base per a comprendre els trastorns comunicatius i del llenguatge.

CE3. Valorar de forma crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en Logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

Resultats de l'aprenentatge:

CE3.8. Descriure i explicar la utilitat i les indicacions dels instruments d'avaluació del llenguatge que més s'ajusten a las característiques de cada patologia o discapacitat.

CE10. Assessorar a les famílies i a l'entorn social dels usuaris, afavorint la seva participació i col·laboració en el tractament logopèdic.

Resultats d'aprenentatge

CE10.1. Enumerar un llistat de consells pràctics per a incitar la participació de la família en el tractament logopèdic.

CE10.2. Explicar els efectes positius que podria tenir l'entorn social en la millora del tractament logopèdic de diferents cassos pràctics.

CE12. Dissenyar, implementar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.

Resultats d'aprenentatge:

CE12.7. Orientar la resposta educativa a partir de les dificultades i necessitats que l'escolar, amb alteracions comunicatives i/o lingüístiques generi.

CE13. Demostrar que coneix els límits de les seves competències i saber identificar si és necessari un tractament interdisciplinar.

Resultats de l'aprenentatge:

CE13.2. Explicar de manera argumentada les situacions que requereixen la participació i derivació a altres professionals.

CE23 Comunicar de manera oral i escrita les seves observacions i conclusions al pacient, al seus familiars i a la resta de professionals que intervenen en la seva atenció adaptant-se a les característiques sociolingüístiques de l'entorn.

Resultats d'aprenentatge:

CE23.3. Explicar oralment i redactar les seves observacions i conclusions a la resta de professionals adaptant-se a les característiques sociolingüístiques de l'entorn.

Competències transversals

CT2. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla a desenvolupar en un període establert.

CT7. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

CT9. Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.

CT10. Utilitzar les tècniques de comunicació no verbal per optimitzar les situacions comunicatives.

CT12. Treballar en equips intra i interdisciplinars

CT13. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.

CT14. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.

CT16. Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.

Blocs didàctics

Bloc 1. L'ATENCIÓ PRECOÇ

✘ **TEMA 1. L'Atenció Precoç: Marc Teòric**

- Definició, Objectius, Bases Teòriques i Principis Bàsics de l'Atenció Precoç .
- Apunts històrics i legislatius de l'atenció precoç. El llibre blanc de l'Atenció Precoç.
- L'atenció precoç a Catalunya.

✘ **TEMA 2. Els Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP)**

- Àmbits actuació: l'Infant, la família i l'entorn. Equip Interdisciplinari.
- Objectius: Prevenció, Detecció, Diagnòstic bio-psico-social i Atenció Terapèutica.
- Models de Funcionament dels equips. Coordinacions. La Derivació.

BLOC 2. L'INFANT DE 0-5 ANYS DINS L'AMBIT FAMILIAR, ESCOLAR I SOCIAL

TEMA 3. Característiques generals de l'infant de 0-5 anys . Signes d'Alerta. Alteracions del Desenvolupament.

BLOC 3. EL PROCES ASISTENCIAL

✘ TEMA 4. La Demanda. Entrevista d'Acollida.

- La Història Clínica. L'Anamnesi.

✘ TEMA 5. El procés de valoració inicial. El diagnòstic. La Devolució a la Família.

- Avaluació Diagnòstica neuro-psicològica-social del desenvolupament del nen.
- Instruments/Estratègies utilitzades en el procés diagnòstic.
- Les classificacions diagnòstiques actuals.
- Elaboració impressió diagnòstica inicial i Pla d'intervenció (Enfoc Terapèutic).
- Entrevista de devolució a la família. La resposta dels pares davant la problemàtica de l'infant. L'organització familiar. Els nous models de família. Les famílies immigrants
- Visites seguiment i Controls Evolutius.

✘ TEMA 6. L' Atenció Terapèutica a l'infant, a la família i el seu entorn.

L'INFANT:

El pla terapèutic: Seguiment. Tractament Individual i Grupal.

El Programa d'Intervenció: Objectius de treball per a l'infant i la seva família.

- Algunes tècniques terapèutiques per diferents Trastorns del Desenvolupament.
- El joc i les joguines com a eina de treball.

FAMÍLIA: L'àmbit familiar i social. Espai pels pares. Assessorament a la Família. La relació pares-professionals. Els Grups de Pares.

EL SEU ENTORN: L'àmbit social i escolar: Les Llars d'Infants i l'Escola.

✘ TEMA 7. La Coordinació amb altres Serveis d'Atenció a la Primera Infància.

✘ TEMA 8. El procediment de Baixa del CDIAP i la Derivació.

Activitats Formatives

Exposició magistral professor

Visualització de vídeos i conferències

Simulacres, jocs, dinàmiques, role play, dramatitzacions

Confecció esquemes, presentacions gràfiques, mapes conceptuals, pòsters

Debats, col·loquis, converses o grups de discussió

Construcció/elaboració de materials o productes

Treballs d'ampliació i síntesi

Estudi de cas, supòsit pràctics, casos clínics

Disseny, planificació i/o desenvolupament de propostes d'intervenció/investigació

Exposicions orals i defenses de projectes

Lectura i comprensió de textos i elaboració d'informes o resums

Exàmens i proves
Discussions i comentaris de documents (audiovisuals, escrits, orals...)
Preparació individual de proves
Correcció/revisió d'exercicis i seguiment
Realització d'activitats o exercicis d'aplicació

Instruments d'avaluació	%	Recuperable	%Total
Observació de la participació	Entrega activitats fetes a classe	no	5
		5	
Seguiment del treball realitzat	Primer Treball	no	25
	Anamnesis	15	
Proves específiques d'avaluació: exàmens	Examen	sí	50
	Part Teòrica	30	
	Part Pràctica	20	
Realització de Treballs o projectes requerits	Treball final	no	20
	Exposició treball	5	

Bibliografia

Bàsica

Cristóbal C, Fornos A, Giné C, Mas JM, Pegenaute F, editors. La atención temprana: un compromiso con la infancia y sus familias. Barcelona: UOC; 2010. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1442599~S1*cat

Giné y Giné C, editor. Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials. 2ª ed. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya; 2006. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1305561~S1*cat

Gómez A, Viguer P, Cantero MJ, editors. Intervención temprana: desarrollo óptimo de 0 a 6 años. Madrid: Pirámide; 2003. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1442598~S1*cat

Perpinán Guerras S. Atención temprana y familia: cómo intervenir creando entornos competentes. Madrid: Narcea; 2009. Recuperat de: http://cataleg.upc.edu/record=b1447342~S1*cat

Complementària

Grupo de Atención Primaria. Libro blanco de l'atenció precoç. Barcelona: Diputació de Barcelona, Àrea de Benestar Social; 2001. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1412276~S1*cat

Vila I, Fargas A. Crèixer amb tu: els infants de 0 a 18 mesos: una petita guia per a pares i mares [Internet]. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania; 2007. Recuperat de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tematic/infancia_i_adolescencia/11creixerinfants18mesos07/2007creixerambtu0-18.pdf.pdf

Vila I, Fargas A. Crèixer amb tu: els infants de 18 a 36 mesos: una petita guia per a pares i mares [Internet]. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania; 2007. Recuperat de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tematic/infancia_i_adolescencia/10creixerinfants36mesos07/creixer_amb_tu_18_36.pdf

Pepper J, Weitzman E. Hablando ... nos entendemos los dos: una guía práctica para padres de niños con retraso del lenguaje. Toronto: Hanen Centre; 2007. Recuperat de: http://cataleg.upc.edu/record=b1447348~S1*cat

National Center for Clinical Infant Programs. Clasificación diagnóstica: 0-3: clasificación diagnóstica de la salud mental y los desórdenes en el desarrollo de la infancia y la niñez temprana. Buenos Aires: Paidós; 1998.